

WATER EN BIER, BIER EN WATER

Watercampus Business Café

Water als ingrediënt in Levensmiddelen

15 juni 2021 13:00-14:30

....even voorstellen....

- Onno Raspe (onnoraspe@gmail.com)
- Grolsch (30 jaar, o.a Hoofd Bierbereiding)
- Indunova (11 jaar, consultant Innovatie en Duurzaamheid)
- Heineken (10 jaar, Technoloog, Business Process Analyst)
- Bierbrouwerij [Wentersch](#) (5 jaar oprichter, mede eigenaar)
- StIBON Stichting Bieropleiding Nederland (10 jaar, Docent)

Grondstof (brouwwater)

Hulpgrondstof (verdunningswater)

Reactie medium (enzymreacties)

Groei medium (vergisting, infecties)

Energie drager (stoom, koelwater)

Chemie drager (reiniging)

Transport medium (gerst naar de weekkuip)

Noodzakelijk

Vanzelfsprekend

Kostenpost

Recyclebaar

Water in de brouwerij

Elke toepassing stelt zijn eigen eisen aan de waterkwaliteit.

Water

Waterbronnen

- Bronwater
- Grondwater
- Oppervlaktewater
- Leidingwater
- Andere .. (Re-use

- Stabiliteit van de kwaliteit
- Voorbehandeling
- Kosten

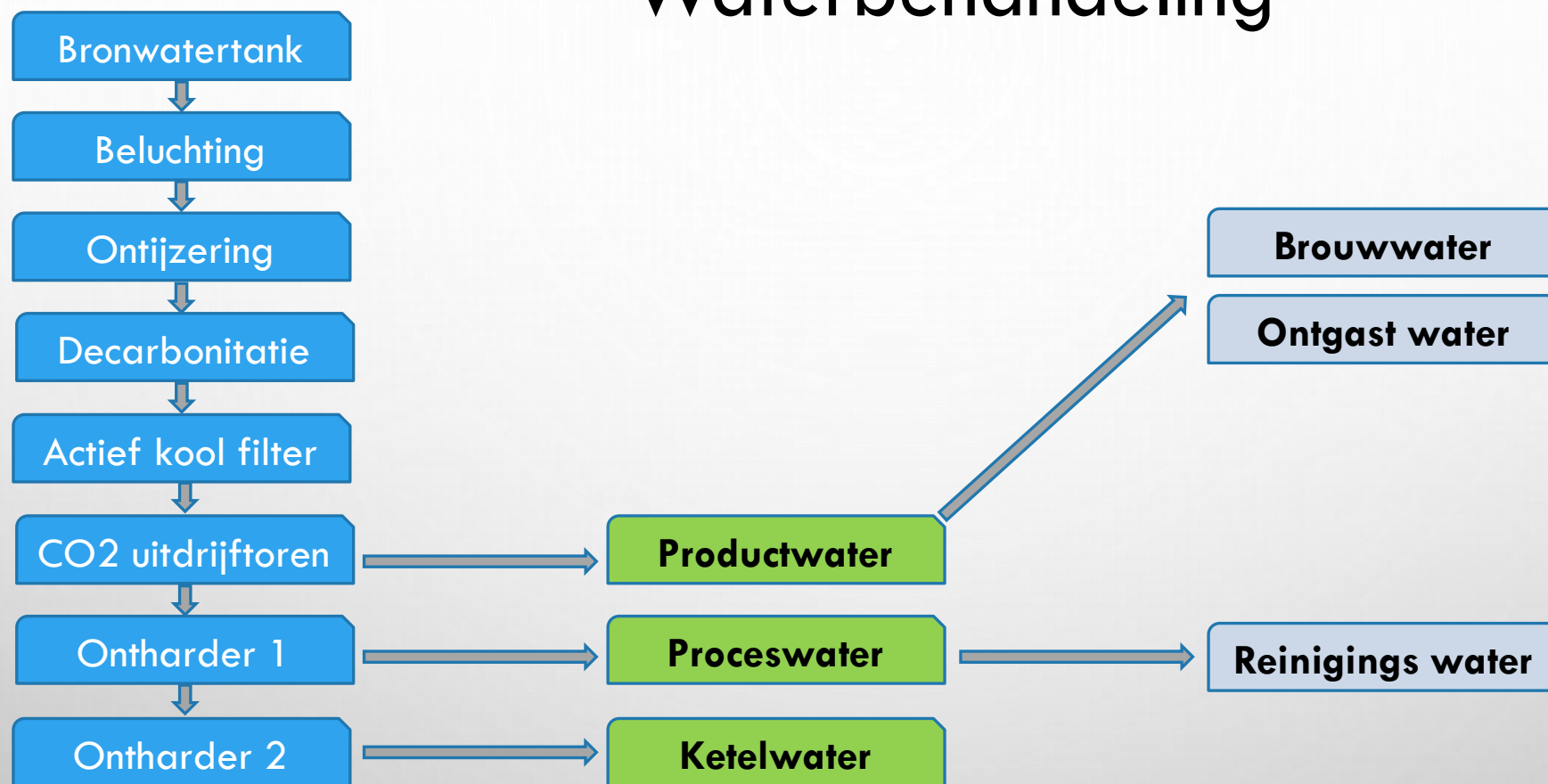
Waterbehandeling

- Ontijzeren
- Ontharden
- Decarbonitatie
- Demineralisatie

Samenstelling

Invloed op het proces ↔ Invloed op de smaak

Waterbehandeling

Pb. Corle Reinwater Uitgaand

Periode : JAN - DEC 2016

Analysenaam	Eenheid	Gemiddelde	Min
Temperatuur in situ	°C	11.5	
Zuurstof	mg/l	10.9	
Troebeling	FTE	<0.1	
Zuurgraad (pH)	pH	7.81	
Verzadigingsindex (SI)		0.05	
Totaal Anorganisch Koolstof berekend	mg C/l	40	
Corrosie-index		0.93	
Theoretisch afzetbaar CalciumCarbonaat 90°	mmol/l	0.36	
Geleidingsvermogen bij 20 °C (EGV)	mS/m	54.4	
Koolstofdioxide	mg/l	5.4	
Koolstofdioxide agressief	mg/l	<1	
Waterstofcarbonaat	mg/l	192	
Chloride *	mg/l	40	
Sulfaat	mg SO4 / l	94	
Natrium (Na), na aanzuren	mg/l	80.2	
Kalium (K), na aanzuren	mg/l	2.83	
Silicaat	mg Si / l	10.3	
Calcium (Ca), na aanzuren	mg/l	43.0	
Magnesium (Mg), na aanzuren	mg/l	7.95	
Totale Hardheid	mmol/l	1.40	
Totale Hardheid	°D	7.8	
Ammonium	mg NH4 / l	<0.03	
Nitriet	mg NO2 / l	<0.01	
Nitraat	mg NO3 / l	1.57	
Fosfaat-ortho	mg PO4 / l	<0.03	

Samenstelling van Water

Ijzer (Fe), na aanzuren	mg/l	<0.01
Mangaan (Mn), na aanzuren	mg/l	<0.005
Aluminium (Al), na aanzuren	µg/l	<2
Antimoon (Sb), na aanzuren	µg/l	<1
Arseen (As), na aanzuren	µg/l	<0.5
Barium (Ba), na aanzuren	µg/l	13.3
Boor (B), na aanzuren	µg/l	69.4
Cadmium (Cd), na aanzuren	µg/l	<0.10
Chroom (Cr), na aanzuren	µg/l	<0.5
Koper (Cu), na aanzuren	µg/l	14.1
Kwik (Hg), na aanzuren	µg/l	<0.02
Lood (Pb), na aanzuren	µg/l	<0.5
Nikkel (Ni), na aanzuren	µg/l	<1.0
Seleen (Se), na aanzuren	µg/l	<0.5
Zink (Zn), na aanzuren	µg/l	3.04
Cyanide, totaal	µg/l	<2
Fluoride	mg/l	0.07
Kleurintensiteit (455 nm)	mg Pt/Co/l	9.2
UV-extinctie	1 / m	12
Totaal Organisch Koolstof (TOC)	mg/l	4.8
Koloniegetal 22 °C **	kve/ml	<1
Coliformen 37° C ***	kve/100 ml	<1
Escherichia coli 37 °C ***	kve/100 ml	<1
Enterococcen ***	kve/100ml	<1
Clostridium perfringens ***	kve/100 ml	<1
Aeromonas 30 °C	kve/100 ml	<10
Legionella	kve/l	<100

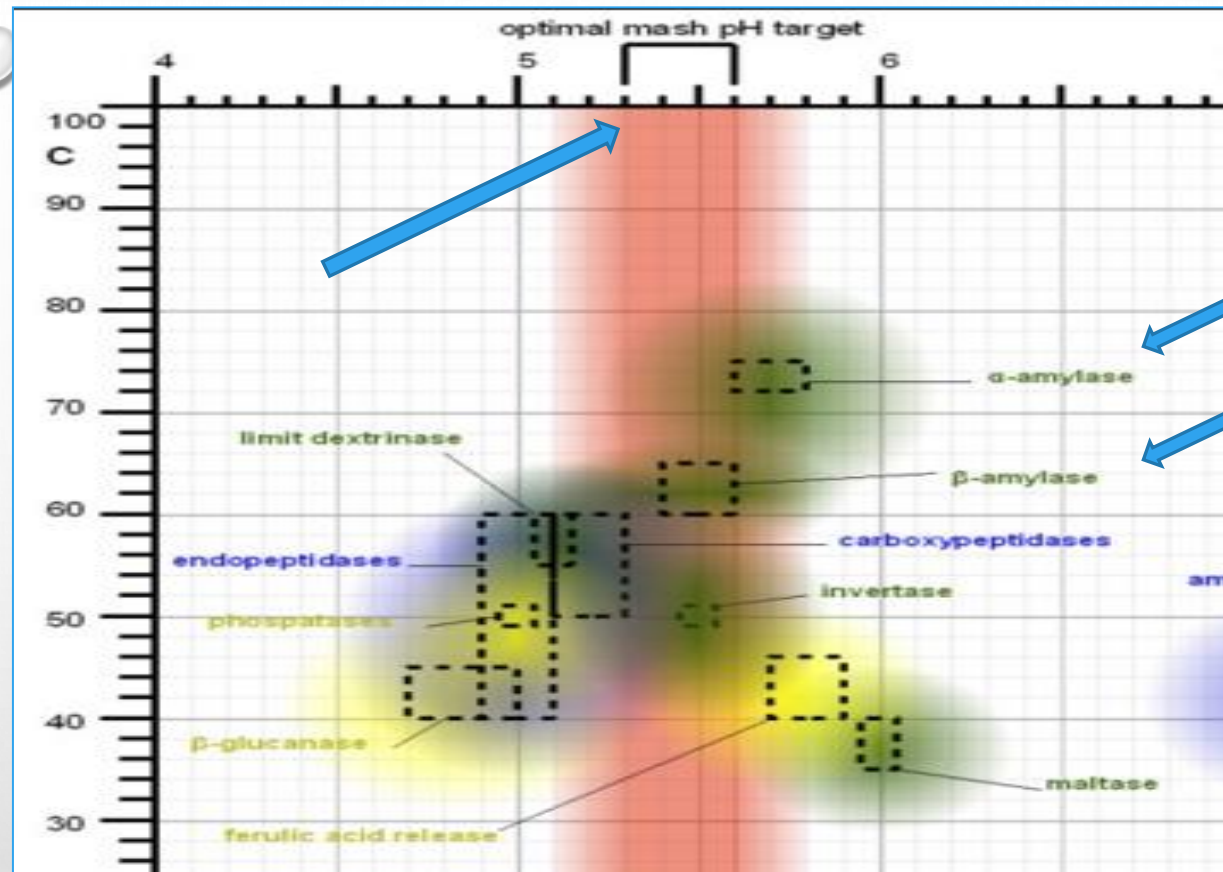
Restalkaliteit

$$Ra = HCO_3 - \left(\frac{Ca^{2+}}{1.75} + \frac{Mg^{2+}}{3.5} \right)$$

**Bicarbonaat
verhoogt de pH**

**Calcium en
magnesium
zouten verlagen
de pH**

- Rest-alkaliteit (Ra) is het bufferend vermogen van het water.
- Toevoegen van Calcium of Magnesium verlaagt de rest-alkaliteit, en daarmee de pH (zuurtegraad) van het brouwsel.
- Een verlaging van de rest-alkaliteit van 10 eenheden geeft een verlaging van de pH van 0.3 eenheden

- Tijdens het maischproces wordt het zetmeel omgezet in suiker door middel van enzymatische reacties.
- Deze enzymatische reacties zijn zeer temperatuur en pH gevoelig.
- De pH wordt bepaald door de (gecorrigeerde) restalkaliteit.

Brouwproces

Brouwen

- zetmeel omzetten in suikers
- Coagulatie van eiwitten

Vergisten/lageren

- suikers omzetten in alcoholen, org. zuren en koolzuur
- Coagulatie van eiwitten

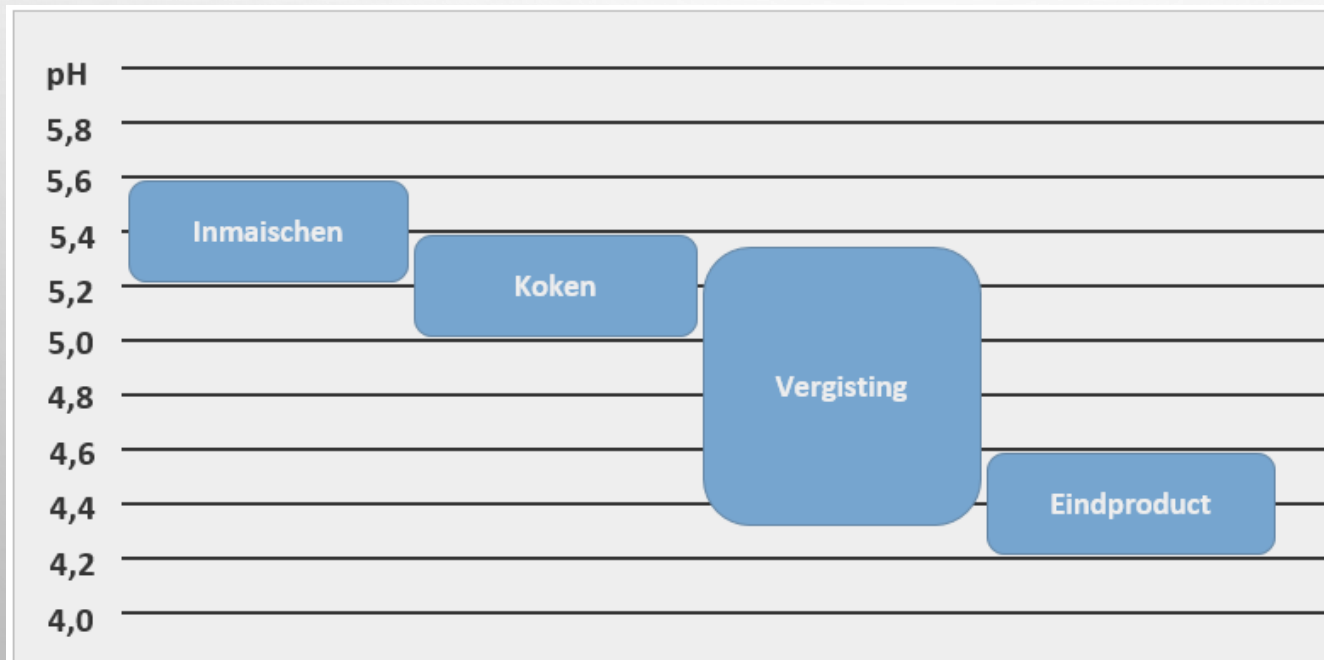
Filtreren

- vaste delen verwijderen
- standardiseren

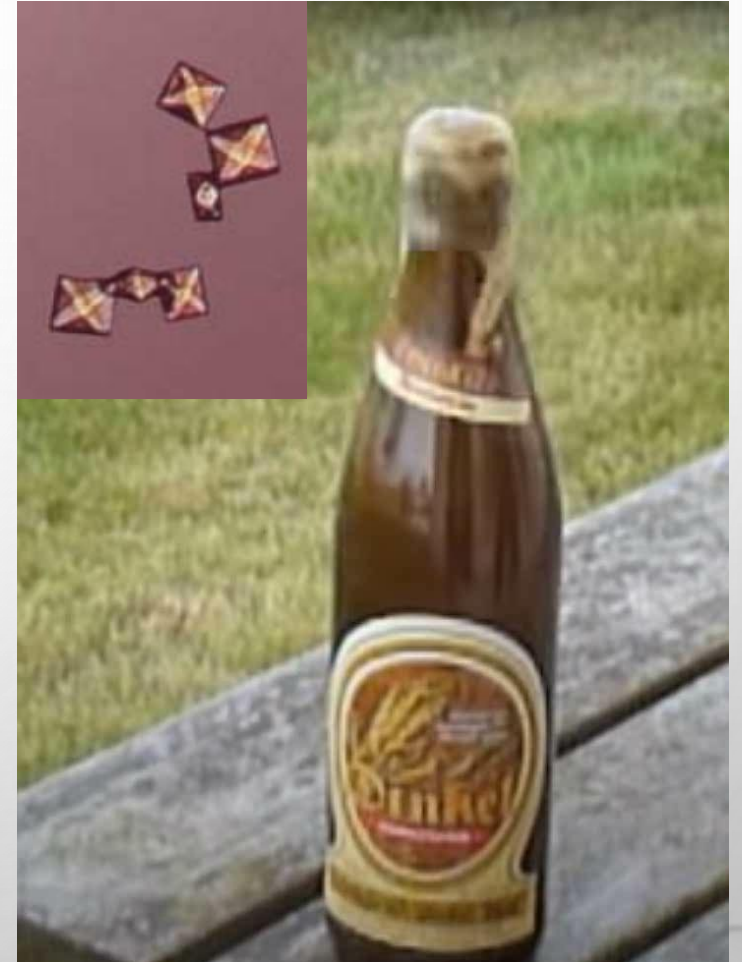
Eindproduct

- Verpakken in verkoopbare eenheden
- Beschermen tegen veroudering en infecties

Calcium

- Rest alkaliteit corrigeren door Calciumchloride en/of an Calciumsulfaat
- Sulfaat en Chloride hebben invloed op de smaak.
 - De verhouding van toevoegen is mede afhankelijk van de waterkwaliteit
- Calcium reageert met oxaalzuur uit de mout en slaat neer als calciumoxalaat.
 - Het is belangrijk dat alle oxalaat wordt neergeslagen tijdens het brouwen, latere vorming (door verdunningswater, spoelwater) kan gushing veroorzaken
- Calcium draagt bij aan een goede gist flocculatie

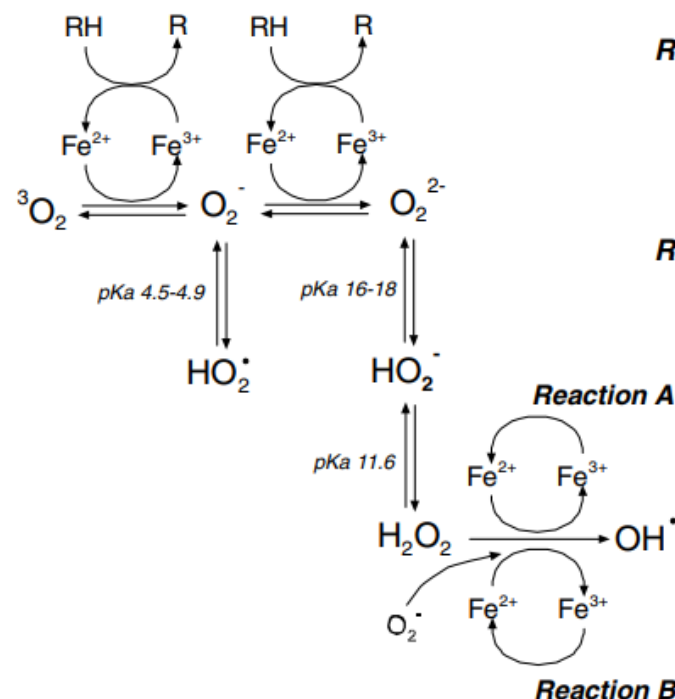

Ijzer

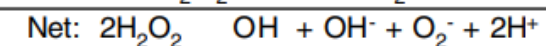
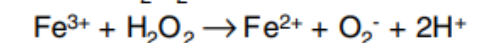
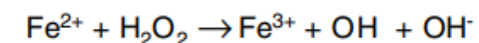
- Ijzer werkt als katalysator bij de oxydatie van Bier
- Te veel ijzer veroorzaakt een bruin schuim
- Ijzer geeft een metaal smaak

Zink

- Zink is een essentieel element voor de gistgroei

Reaction A: Fenton reaction

Reaction B: Haber-Weiss reaction

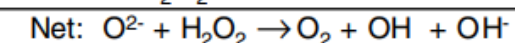
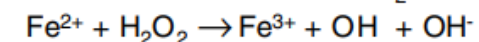
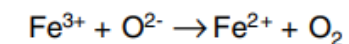

Fig. 2. Reactions producing reactive oxygen species (ROS) in beer (Kaneda et al., 1999).

Aanbevolen concentraties in bier

Element	minimaal	optimaal	maximaal
Calcium	50	100-200	200
Magnesium	5	5-40	80
Natrium			100
IJzer	0	0	0,01
Zink	0,2	0,4	2
Chloride	50	50-150	200
Sulfaat	20	200-400	500
Som Chloride-Sulfaat			500

Aandachtspunten

Brouwwater

- Correctie op ionenbalans vindt plaats in het brouwhuis.
- Brouwwater wordt gebruikt als inmaischwater en in andere brouwproces stappen.

Ontgast water

- Om oxidatie van bier te voorkomen wordt alle voorspoel- en verdunnings water voor gebruik ontgast,

Reinigings water

- Neerslag van zouten voorkomen in o.a. leidingen, tanks en op gereinigde flessen

DANK VOOR UW AANDACHT

HEEFT U NOG VRAGEN ?

